

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИ

във връзка с участие в конкурс за заемане на академична длъжност
„доцент“ - област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално
направление 3.2. Психология, специалност Медицинска психология

на гл. ас. д-р Татяна Георгиева Радева, д.пс.

Катедра по психиатрия и медицинска психология,
факултет Медицина, Медицински университет- Варна

1. Г5.1

„Копинг стратегии при пациенти с депресивно разстройство“, Т. Радева, Медицински университет- Варна, 2022

Резюме:

Монографията „Копинг стратегии при пациенти с депресивно разстройство“ е издадена през 2022г. Поставен е акцент върху преживяването за стрес/ дистрес, изследвана е взаимовръзката между моделите на копинг стратегии в динамиката на лечебния процес при депресивни разстройства. Разгледано е разбирането, че терапевтичният процес при депресии в голяма степен е повлиян както от дисфункционалните убеждения, модели и схеми на поведение, така и от динамиката на интернализираните копинг стратегии за справяне в проблемни житейски ситуации. Даден е литературен обзор върху теориите за стреса, неговите медицински, социално- психологични и психотерапевтични аспекти с паралелно представените актуални гледни точки в постановките за копинг стратегиите, обвързани с моделите за контрол, с фокус към поведението за трансформиране на обстоятелствата или приспособяване към тях. Систематизирани са основни понятия в речника на терапевта. Представени са съвременни проучвания на копинг стратегиите при пациенти с депресивен епизод и ефективността на лечението, взаимовръзка с тежест на депресивната симптоматика, ремисии и релапси, множество хормонални и когнитивни изменения.. Монографията е представена за рецензия на две

хабилитирани лица, изложени в пълен текст в научния труд, съгласно правилника на Медицински университет- Варна и ангажира вниманието на терапевти със специален интерес в областта на депресивното разстройство.

2. Г6.1

„50 години употреба на термина алекситимия: по- близо ли сме до сърцевината на проблема?“, **Т. Радева**, Българско списание за психиатрия, бр.4/2022, том 7, стр. 42-48, Централна Медицинска Библиотека, ISSN 2367-8828

Резюме:

В статията се разглежда зараждането и развитието на конструкта алекситимия през възгледите на различни школи и утвърждаването му през 1972 г. от Peter Sifneos. Проследени са аспектите в наблюдаваните зависимости телесни усещания-емоционално преживяване от 19-ти век насам, когато са първите съобщения на установена подобна връзка в нашето съвремие като база, от която схващането за понятието еволюира до интедисциплинарното „емоционална агнозия“. Обсъдена е дилемата за същността на термина като личностова черта или като новопоявил се симптом. Набелязани са психичните заболявания, при които алекситимията се среща и трудностите в справянето при воденето на терапевтичния процес. Очертан е процесът на създаване и усъвършенстване на тестови методики, необходими за изучаването на термина. Включени са постиженията на съвременната наука до утвърждаването на актуален еkleктичен модел на понятието и инструмент за изследването му.

Ключови думи: алекситимия, холистичен подход, психосоматична зависимост

3. Г6.2

“Do we recognize restless genital syndrome and do we know how to treat it?”, **Т. Радева**, Trakia Journal of Sciences, Volume 21, 2023, numbe 1, Series Biomedical Scences, pp. 77-80, ISSN 1313-3551, doi: 10.15547/tjs.2023.01.013

Резюме:

В настоящата презентация е представен случай на пациентка със синдром на неспокойство в гениталната област. Това е рядко, често недиагностицирано състояние, при което значима органична увреда и или дисфункция не се установява, находката се определя като функционална и пациентът е насочван за лечение на

неврозата си от психиатър. Оплакванията са от усещане за възбуда, мравучкане или изтръпване в областта на гениталиите, което не е придружено от субективна сексуална възбуда и се преживява мъчително от пациентите. Повлияването на оплакванията от маструбацията или сексуалната активност е слабо или въобще липсва. Често е придружено от симптоми на синдрома на неспокойните крака, което поставя предположение за обща етиология на двата синдрома, свързана с допаминергичната медиация. В литературата към момента има публикувани отделни случаи на пациенти с посочения синдром, на които е прилагано лечение с прамипексол. Пациентката, описана в настоящия клиничен случай също е провела лечение с прамипексол и е наблюдавана за период от две години.

Ключови думи: синдром на неспокойство в гениталната област, хипотези, етиология, лечение

4. Г7.1

„Съвременни алгоритми в лечението на депресивните разстройства“, **Т. Радева**, проф. Х. Кожухаров, Г. Панов, сп. Pro Medic, Неврология и Психиатрия, година I, брой 1/2019, стр.63-66, издател Медик принт ООД, София, ISSN 2603-4727

Резюме:

В статията са предложени съвременните тенденции в лечението на депресивните разстройства с кратък анонс на сърцевината на заболяването- клинична картина и терапевтичните цели, които се поставят в лечебния процес. Дискутирани са често срещани в практиката въпроси, чието изясняване е необходимо за правилото лечение. Описани са различните биологични и небологични методи на терапия с акцент върху биологичните. Обсъдени са наличните в страната възможности за медикаментозно повлияване като са представени основните групи антидепресанти и техните странични ефекти. Дадени са насоки за избор за медикамент в зависимост от клиничната картина и преобладаващите симптоми. Предложени са някои възможности за медикаментозна аугментация. Описан е сравнително нов и рядко приложим в страната биологичен апаратен подход- репететивна транскраниална магнитна стимулация (рТМС) като възможност за лечение на депресивно разстройство. Представени са различните етапи на заболяването, целите на терапията във всяка една от тях, възможностите за комбиниране между биологични

и небиологични подходи и оптималните варианти за повлияване на симптомите на болестта.

Ключови думи: депресивно разстройство, алгоритъм, лечение, подходи

5. Г7.2

„Шизофрения – кратък обзор – Ж. Апостолов, **Т. Радева**, Х. Кожухаров, С. Кръстева, Д. Караджова, PRO MEDIC, година 2, бр. 2/2020, стр. 70-75, издател Медик принт ООД, София, ISSN 2603-4727

Резюме:

Шизофренията е психично разстройство с изключително полиморфна картина- на протичане и прогноза с тежка инвалидизация в млада възраст. Някои хипотези я разглеждат като дегенеративен процес с множество екзацербации, с напредващ във времето когнитивен дефицит. Други смятат, че се касае за разстройство на развитието, водещо до траен функционален дефицит. Или за различни заболявания, със сходна клинична картина и протичане, но различна прогноза. Не е ясно от какво се причинява, но е ясно какво болестта причинява на отделния индивид и на семейството му. Сравнително успешно е медикаментозното повлияване на позитивните, но не и на негативните симптоми. В страната преобладава тенденция към стигматизация и дискриминация на пациентите с шизофрения, включително от медицински професионалисти. За ефективното лечение на пациентите с шизофрения е необходим холистичен терапевтичен подход.

Ключови думи: шизофрения, исторически факти, протичане, лечение

6. Г7.3

„Персонализирано лечение на депресивните разстройства“ – Ж. Апостолов, С. Кръстева, Х. Кожухаров, Д. Караджова, **Т. Радева**, PRO MEDIC, година 2, бр. 2/2020, стр. 64-69, издател Медик принт ООД, София, ISSN 2603-4727

Резюме:

Голямото депресивно разстройство е разпространено психично заболяване, което силно ограничава възможностите за оптимално лично и социално функциониране на болния. Макар да съществуват редица фармакологични и нефармакологични способности за повлияването му, голяма част от пациентите не получават задоволителен терапевтичен отговор или, след овладяване на състоянието, резидуалните симптоми

персистират за дълъг период. Прецизирането на медикаментозната терапия спрямо индивидуалните социодемографски и клинични характеристики предоставя нов подход за преодоляването на тези проблеми. Методите на персонализираната медицина в психиатрията се базират на алгоритъм, съставен на базата на досегашния опит при различни пациентски популации, като под внимание при съставянето на терапевтичен план се взимат и личните съображения на пациента.

Ключови думи: депресия, персонализирана медицина, антидепресанти, фармакогеномика

7. Г7.4

„Има ли алгоритъм за съобщаване на скръбна вест“, **Т. Радева**, сп. GP Medic, година III, брой 1/2021, стр. 89-90, издател Медик принт ООД, София, ISSN 2603-4719

Резюме:

Съобщаването на скръбна вест е свързано с генериране на дистрес както в близките на починалия пациент, така и в подаващия информация. Така нерядко медицинските специалисти попадат в ситуации, допълнително затрудняващи ритъма на работасвързано е от една страна с обгрижване на роднините, а от друга- с разрешаване на интрапсихични конфликти, резултат на проблемните обстоятелства. Има ли рецепта как да справим в тези случаи?

Ключови думи: психотравма, скръбна вест, смърт, метакомуникация, алгоритъм

8. Г7.5

„Депресия и венлафаксин- кратка история за 28 години“, **Т.Радева**, сп. Pro Medic, Неврология, Психиатрия, Ревматология, година III, брой 2/2021, стр. 66-69, издател Медик принт ООД, София, ISSN 2603-4727

Резюме:

Депресията е често срещано психично разстройство, което засяга хората независимо от възрастта, расата, етническата принадлежност и пола, води до неблагоприятни ефекти върху физическото здраве, човешките взаимоотношения и когнитивните функции, с придружаващи увреждания и нарастваща тежест. За успешно прилагане на лечение е необходимо познание върху патофизиологията на разстройството. Дисрегулационната хипотеза разкрива патогенезата на депресията която разглежда функционирането на серотониновите, норадренергичните и допаминовите неврони и

обяснява клиничната изява на депресията с намалени нива на съответните невротрансмитери. Един от медикаментите, повлияващи и трите медиатора в гореспоменатата хипотеза в патофизиологията на депресията е венлафаксин.

Ключови думи: депресивен епизод, патофизиология, тревожни разстройства, венлафаксин, лечение

9. Г7.6

„Алекситимия- кратък обзор върху възгледите за понятието“, **Т. Радева**, e-journal VFU- Психология, бр. 15/ 2021, ISSN 1313-7514

Резюме:

В статията чрез един есеистичен стил е дадено описание на алекситимията, етимологията на термина и дефиницията му. Разгледана е еволюцията на понятието като е направена връзка с психосоматичните разстройства. Представено е и развитието на понятията в психосоматичната парадигма още от изследванията и описанията през 19в. до разгръщането на теорията за хомеостазата и общ адаптационен синдром. Показани са както биологични, неврофизиологични открития, така и вижданията по въпроса на различни психотерапевтични школи като е проследено формирането на термина алекситимия и е дефинирано актуалното му разбиране. Обсъдени е връзката със стреса, съвременни възможности за повлияване в зависимост от представянето на алекситимията като симптом на психично заболяване или като личностова черта.

Ключови думи: алекситимия, холистичен подход, психосоматично разстройство

10. Г7.7

„Последици от COVID-19 пандемията за пациентите с шизофрения“, **Т. Радева**, Medinfo, бр. 11, 2021г, стр. 64-67, МЕДИНФО ООД, София, ISSN 1314-0345

Резюме:

COVID-19 е обявен за пандемия през март 2020 г. от Световната здравна организация. Пандемията доведе до безпрецедентни последици в световен мащаб, още по-специално върху маргинализираните популации. Сред тях са пациентите с шизофрения, които са прекомерно и неоправдано засегнати от пандемията.

Ключови думи: шизофрения, COVID-19

11. Г7.8

„Групова психотерапия- кратък обзор“, **Т. Радева**, Психично здраве бр. 2 (5), 2021г., стр. 63- 68, издателство СТЕНО, ISSN 2738-7550

Резюме:

Груповата психотерапия представлява лечебен метод, който се прилага съзнателно, планирано и системно в предварително организирани малки групи чрез словесно и невербално въздействие на психотерапевта и членовете на групата върху отделния участник и чрез активното му участие именно в тази група на определен етап на нейното групово динамично развитие. Създава се възможност за регулиране на функционирането на личността в психосоциален план и за подпомагане на творческото, зряло приспособяване към действителността. Корирират се дисфункционални поведенчески модели. Корените на груповата психотерапия се крият още в древността и могат да бъдат проследени до наши дни.

Ключови думи: групова психотерапия, групови интеракции, групова динамика, кохезия

12. Г7.9

„Стигмата „Психична болест““, **Т. Радева**, Психично здраве, бр. 3 (6), 2021г, стр. 34-42, ISSN 2738-7550

Резюме:

Стигмата е дълбоко дискредитиращ атрибут, който оставя от целия човек само позорното петно. Тя е характеристика, която влиза в противоречие с нормите на групата; като под норми се разбира споделени убеждения как хората трябва да се държат. В резултат на стигмата, пациентите са обречени на порочен кръг на маргинализация, отчуждение, бедност и социално изключване. Това е още по-важно днес, като се има предвид политиката на интегриране на психично болните в общността. Успехът на тази промяна на модела на грижа от институционализирането на страдащите, към подход на грижа в обществото, който включва тяхната интеграция, изисква просветена общественост. Общественото мнение за психиатричните заведения е отрицателно. Хората с психични проблеми получават по-малко на брой и с по-ниско качество здравни и социални услуги. Пациентите възприемат съществуващите към тях нагласи и започват сами да ограничават поведението си. Роднините и приятелите също могат да страдат от стигма, поради

връзката си с човек с психиатричен проблем. Днес медиите са силни институции и анализът на публикуваните новини засягащи хора с психичното заболяване е мярка за структурната стигма. Необходимо е специалистите по психиатрия да се мобилизират, за да се намали стигматизацията на психиатрията и психичните разстройства, особено шизофрения, в глобална перспектива.

Ключови думи: стигма, медии

13. “Депресивни разстройства- терминология, диагностика и лечение“, Хр. Кожухаров, Ж. Апостолов, **Т. Радева**, сп. Неврология и Психиатрия“, бр. 6/ 2016, стр.3-5, издател „Медикарт Нова“ ООД, гр. София, ISSN 1312-9384

Реюме:

В статията се обсъжда нарастващото значение на депресивните разстройства, представено е кратко описание на характерните за тях клинични симптоми и съвременните терапевтични възможности за повлияването им. За селективните инхибитори на обратния захват на серотонина (СИСТ) като медикаменти на първи избор са представени някои от възможните нежелани лекарствени реакции. Разгледани са основните правила и индикации за поддържащо лечение.

14. „Насоки при лечение на нарушенията на съня“, **Т. Радева**, Х. Кожухаров, Ж. Апостолов, Д. Караджова, С. Кръстева, сп. Medicart бр.1/2018, стр.50-51, издател „Медикарт Нова“ ООД, гр. София, ISSN 1312-9384

Резюме:

Нарушенията на съня водят до влошено професионално и социално функциониране, което е честа причина за обръщаемост към семейния лекар. Известни са инсомния, хиперсомния, парасомнии и нарушаване на цикъла сън- бодърстване. Те могат да бъдат първични или вторични в зависимост от липсата или наличието на етиологична връзка с други соматични или психични заболявания. За да се диагностицира първично (или още неорганично) разстройство на съня е необходимо да бъде изключено соматично заболяване, предизвикващо симптома. Представени различните причини за нарушенията на съня, както и възможности за повлияването им чрез прилагането на разнообразни лекарствени средства и немедикаментозни подходи.

15. „Някои по- непознати разстройства на съня: Синдром на неспокойните крака“, Т. Радева, проф. Х. Кожухаров, сп. GP News бр.1/2019, стр. 13-15, медицинско издателство MEDBOOK, София, ISSN 1311-4727

Резюме:

В статията е представен синдромът на неспокойните крака. Това е състояние с неясна заболеваемост, с късно след началото на симптомите диагностициране, с общ спад във функционирането на пациента и риск от развитието и на други медицински състояния поради протрахирането на терапевтичната намеса. Този синдром като локализация може да ангажира поотделно ръцете, гърдите, лицето или гениталната област и да е причина за множество безплодни изследвания и консултации до диагностицирането му като „функционално заболяване“. Разгледани са възможни патофизиологични и патогенитични механизми и разнообразни подходи за повлияване на страданието.